

Nova pravila za kryptoindustriju: Što trebate znati o licenciranju?

DOK SU BANKE, BROKERI, DRUŠTVA ZA UPRAVLJANJE INVESTICIJSKIM I MIROVINSKIM FONDOVIMA, DRUŠTVA ZA OSIGURANJE I DRUGA DRUŠTVA GODINAMA MORALI ISPUNJAVATI UVJETE REGULATORA ZA LICENCIRANJE, SADA TO MORAJU ČINITI I DRUŠTVA KOJA ŽELE PRUŽATI KRIPTO USLUGE

Damir Orešković,
voditelj Direkcije za superviziju pružatelja
investicijskih i kripto usluga u Hanfi

Želite trgovati kryptoimovinom? Želite kod nekoga pohraniti svoju kryptoimovinu ili privatne ključeve za pristup njoj? Želite da vas netko savjetuje o tome koju kryptoimovinu kupiti? Želite zamijeniti krypto za novac putem bankomata? I, na kraju, želite to sve raditi preko hrvatskog društva? Prije nego što vam naše društvo pruži takve usluge, mora za to dobiti odobrenje za rad od Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (Hanfa). To je novost u odnosu na dosadašnje poslovanje kriptodruštava u Republici Hrvatskoj. Do 30. prosinca 2024. preduvjet za pružanje kriptousluga odnosno usluga virtualne imovine u Hrvatskoj bio je upis u Hanfin Registar pružatelja usluga virtualne imovine, a na temelju fit&proper kontrola upravljačkog tijela i vlasnika slijedom Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. Nakon navedenog datuma kriptousluge unutar Europske unije mogu pružati samo pravne osobe koje za to od svog regulatora dobiju "punu" licencu, i to u skladu s Uredbom (EU) 2023/1114, poznatijom kao MiCA. MiCA se odnosi na tržište kryptoimovine i izravno se primjenjuje na području cijele Europske unije. Između ostalog, propisuje pravila poslovanja pružatelja usluga povezanih s kryptoimovinom (Crypto Assets Service Providers, tzv. CASP-ovi), što je službeni zakonski naziv za kriptodruštva koje smo uvodno spomenuli. Licenciranje odnosno dobivanje odobrenja za rad prije početka pružanja usluga nije novost na financijskom tržištu. To je preduvjet za banke, brokere, društva za upravljanje investicijskim i mirovinskim fondovima, društva za osiguranje, leasing društva, burzu... u pri-

jevodu, za cijelu financijsku industriju. Pa tako sada i za kriptodruštva.

Licencirana društva kontinuirano ispunjavaju zakonske zahtjeve

Kako izgleda proces licenciranja? Koje korake uključuje? Kakva je komunikacija s regulatorom? Koji su potencijalni ishodi procesa?

Upravljanje financijskom institucijom znači kontinuirano ispunjavati čitav niz zakonskih zahtjeva. U slučaju kriptodruštava ti su zahtjevi propisani glavom V. spomenute Uredbe MiCA te dodatno Zakonom o provedbi Uredbe (EU) 2023/1114 o tržištima kryptoimovine. Svatko tko razmatra osnivanje CASP-a treba se prvo upoznati s tim odredbama prije podnošenja formalnog zahtjeva za licenciranje. Istina je da će kompleksni zahtjevi za većinu zainteresiranih poduzetnika zvučati odvraćajuće. Ali nije ni namjera da se baš svatko bavi uslugama koje uključuju raspolaganje imovinom klijenata. A postupak licenciranja prva je linija obrane u tom procesu.

Kao nulti korak prije podnošenja formalnog zahtjeva potencijalnim podnositeljima zahtjeva preporuča se javiti se Hanfi radi uvodnog neformalnog razgovora. Zašto? MiCA je još uvijek nova europska legislativa koja uređuje (relativno) mlado i kontinuiranim inovacijama sklono područje. Prilikom pisanja Uredbe MiCA europska tijela vodila su se okvirima, terminima i procesima prethodno poznatim iz sličnih, već provjerenih propisa za tržišta kapitala, odnosno u isti okvir "ugurane" su i kriptovalute. Koliko je to dobar pristup, tek će se vidjeti, ali MiCA je svakako izazovna kako za (buduća) kriptodruštva tako i za nacionalne regulatore. I upravo zato uvodni neformalni razgovor, u kojem će podnositelj izložiti svoj poslovni plan i kriptousluge koje planira pružati, olakšat će buduće postupke za obje strane u postupku.

SHUTTERSTOCK

Koraci u ishođenju odobrenja

Najvažniji korak u cijelom procesu izdavanja odobrenja za rad jest priprema formalnog zahtjeva koji se podnosi Hanfi. Tu ništa nije prepušteno slučaju. Ne samo da su minuciozno utvrđeni podaci koji se moraju predati već su propisani i obrasci u koje se ti podaci unose, sve kako bi predane informacije bile jasne i kako bi regulator lakše kroz njih navigirao. Izdvajamo samo neke od tih podataka koji se dostavljaju, a koji daju sliku opsežnosti procesa:

- poslovni plan, i to za naredne tri godine, u kojem se navode kriptousluge koje se planiraju pružati
- mehanizmi upravljanja i interne kontrole, što uključuje opis organizacijske strukture te podatke o voditeljima internih funkcija i dokaze o njihovoj stručnosti
- bonitetni zahtjevi, što znači dokazi da se određeni regulatorni kapitalni zahtjevi ispunjavaju već prilikom predaje zahtjeva

- podaci o primjerenosti članova uprave i imatelja kvalificiranih udjela (o čemu više u nastavku)
- podaci povezani s prepoznavanjem i prevencijom pranja novca i financiranja terorizma te o upravljanju IKT i sigurnosnim rizicima (rizici koji proizlaze uslijed neprikladnosti informacijskih tehnologija, što uključuje i kibernetičke napade), što predstavlja dva posebno bitna područja za poslovanje CASP-ova
- detalji oko kriptousluga za koje se traži odobrenje.

Samo iz ovog skraćenog prikaza jasno je da je formalni obrazac zahtjevan i kompleksan. A potpuni zahtjev preduvjet je za pokretanje postupka. Uzimajući u obzir kako velika većina podnositelja zahtjeva nema prethodnog iskustva s Hanfom i postupcima licenciranja koje Hanfa vodi, preporuča se razmotriti angažiranje pravnog savjetnika za pomoć u pripremi zahtjeva. Površno ispunjen zahtjev pokazuje neozbiljnost u komunikaciji s Hanfom.

Provjera ugleda i znanja članova uprava

U sklopu formalnog zahtjeva odobrenja za rad podnosi se i zahtjev za izdavanje suglasnosti za imenovanje članova uprave te se još procjenjuje i primjerenost imatelja kvalificiranog udjela (dioničara ili imatelja udjela) u samom društvu. Što to znači? To znači da ne može svatko biti član uprave CASP-a, a što će se provjeravati upravo u sklopu postupka izdavanja odobrenja za rad. Jednostavno rečeno, kandidat za člana uprave koji ne zadovoljava propisane uvjete koji se odnose na dovoljno dobar ugled i posjedovanje odgovarajućeg znanja i iskustva neće moći biti imenovan članom uprave. Dodatno, ne može ni svatko biti vlasnik CASP-a. Za svaku fizičku ili pravnu osobu koja ima/planira imati izravni ili neizravni udio u CASP-u koji predstavlja 10 % ili više udjela u kapitalu ili glasačkim pravima Hanfa će procjenjivati je li ona primjerena, što znači utvrditi financijsku stabilnost stjecatelja kvalificiranog udjela i zakonitost stjecanja. I zato se u fazi pripreme zahtjeva predlaže da društvo napravi internu procjenu primjerenosti osnivača, dioničara, članova uprave i nadzornog odbora u svrhu utvrđivanja ispunjavaju li oni regulatorne zahtjeve u pogledu dobrog ugleda, iskustva i stručnosti, uključujući i ispunjavanje uvjeta iz Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Dostavom formalnog zahtjeva za licenciranje odnosno ispunjenog obrasca zahtjeva za odobrenje Hanfi pokreće se upravni postupak u skladu sa Zakonom o općem upravnom postupku (ZUP). U sklopu toga Hanfa pregledava svu dostavljenu dokumentaciju te procjenjuje jesu li ispunjeni svi uvjeti propisani Uredbom MiCA. Postupak rezultira rješenjem, kojim se društvu ili izdaje odobrenje za obavljanje traženih kriptousluga ili se navedeno odbija, primjerice, ako članovi uprave ne ispunjavaju tražene uvje-

te ili ako se smatra da društvo u svom poslovanju ne ispunjava ili se očekuje da neće moći ispunjavati propisane zahtjeve za poslovanje kao CASP. Po ishođenju pozitivnog rješenja potrebno je djelatnosti upisati u sudski registar te CASP može tada i zaista početi s pružanjem kriptousluga.

Rokovi i prijelazno razdoblje

Pitanje koje se učestalo postavlja jest vrijeme trajanja postupka licenciranja nakon predaje formalnog zahtjeva. Rokovi su propisani Uredbom MiCA, ali se primjenjuju i rokovi propisani ZUP-om. Međutim, osnovni je preduvjet o kojem ovisi trajanje postupka kvaliteta i potpunost zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad. Kada Hanfa poziva na dopunu zahtjeva ili na dostavu dodatnih dokumenata/informacija, sve to vremenski produžava postupak licenciranja. Što nas vraća na početak, a to je da je kvalitetno pripremljen zahtjev (i više od) pola odrađenog posla.

I za kraj – uvijek ima ali. Na početku članka naveli smo kako kriptousluge unutar EU-a mogu pružati samo pravne osobe koje za to od svog regulatora dobiju "punu" licencu po Uredbi MiCA. I dok to svakako vrijedi, MiCA daje mogućnost državama članicama da maksimalno do 1. srpnja 2026. omogućuje određenim osobama pružanje kriptousluga i bez odobrenja za rad. Hrvatska je to iskoristila na način da je to dopustila tzv. VASP-ovima (Virtual Asset Service Providers) koji su upisani u Hanfin Registar pružatelja usluga virtualne imovine. Međutim, ako VASP-ovi do tog datuma ne ishode Hanfino odobrenje, nakon njega neće smjeti dalje pružati svoje kriptousluge. A budući da postupak licenciranja zna potrajati, Hanfa svakako potiče VASP-ove da na vrijeme podnesu formalni zahtjev za odobrenje za rad, i to ne kasnije od 1. veljače 2026. godine.